СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XL. Ч. 188. Джерзи Сіти, Н. Дж., субота, 13 серпня 1932. — VOL. XL. No. 188. Jersey City, N. J., Saturday, August 13, 1932. THREE CENTS.

ГУВЕР ПРИЙМАЄ ЦЕРЕМОНІЯЛЬНО НОМІНАЦІЮ

ВАШИНГТОН. — В Конституційній Галі відбулася церемоніяльна врочистість приняття номінації на кандидатуру републиканської партії теперішнім президентом Гувером. На врочистість зібралося там коло 4,000 осіб з усеї Америки, ба навіть зпоза Америки. Промову Гувера розіслано радіом по всьому світі.

У своїй акцептаційній промові президент Гувер підчеркнув важніші питання американської політики, як: прогибіцію, воєнні довги, допомогу безробітним, допомогу фармерам, заграничні відносини, тарифу, фінанси уряду. Деякі заяви були виразно звернені проти становиска демократичної партії, як приміром заява щодо тарифи й порядности переносити на уряд заряд жерелами електричної сили.

Але найбільше уваги звернула заява Гувера в справі прогибіції. Виходячи, видно, з заложення, що „шляхотний експеримент" не дописав, Гувер радив віддати кождому стейтови право робити з прогибіцією, що йому подобається.

Промова Гувера стрінулась із звичайною партійною критикою газет. Републиканські газети кажуть, що це була знаменита промова, а заява в справі прогибіції була відважна й мужна; демократичніж газети закидають, що Гувер далі сидить на двох стільцях, не маючи відваги сказати, чого він хоче, бо боїться стратити й „мокрих" і „сухих".

РУЗВЕЛТ ПЕРЕСЛУХУЄ НЮЙОРСЬКОГО МЕЙОРА.

ОЛБАНІ (Ню Йорк). — Нюйорський мейор Джімі Вокер зявився на переслуханю перед стейтовим губернатором Рузвелтом, щоби відповісти на закиди зловживань в урядуванню, які проти нього підняв Сібері. Адвокати мейора пробували здержати переслухання судом, але суд відмовився мішатись у справу.

Губернатор, котрий президував на переслуханю, дозволив мейорови допитувати свідків, але не дав йому права руководити переслуханням. Допити губернатора відносилися передовсім до дарунку з шерів вартости 26,000 долярів, які директор одного підприємства, що старалося про контракт від міста, подарував мейорови Вокерови. Мейор наперед говорив, що він не знав, що чоловік, який йому дав шери, був банкиром нового підприємства, але відтак це признав.

Мейор робив острі випади на своїх обвинителів.

З ОЛІМПІЙСЬКИХ ІГРИЩ.

ЛОС ЕНДЖЕЛЕС. — Четвер був далі присвячений змаганням у пливанню. В пливанню жінок горілиць на 10 метрів виграла Американка Міс Еленор Голм, 19-літня дівчина з Бруклина, котра при тому побила попередній світовий рекорд, перепливши цю віддаль за 1 минуту 19 і пів секунди. Відтак Міс Ленор Найт з Гомстед, Па., виграла перегони жінок у пливанню на 400 метрів.

У перегонах лодкарів одинцем Американця Мілера побив Австралієць Пірс.

У перших вправах на приладах дружини виграла Італія. Були це вправи на довгім коні. За Італійцями йшли Американці.

СМЕРТЬ ЛЕТУНІВ.

ІСТ МЕДОВ (Лонґ Айленд). — Два летуни, з котрих один був уже ветераном, а другий старався про лайсенс на літання, підчас вправ у викруті в повітрю впали з висоти тисячі стіп на дорогу. Тяжко покалічених відвезено до шпиталя, де вони оба скоро померли.

МАЙНЕРИ ПОЧИНАЮТЬ БОРОТЬБУ ПРОТИ ЗНИЖУВАННЯ ЗАПЛАТИ.

СПРІНҐФІЛД (Ілінойс). — Юнійні майнери відбули тут велику демонстрацію перед копальнями вугля, щоби запротестувати проти знижування робітничої заплати майнерів.

Демонстрація була мирна.

ВЖИВАЮТЬ БЕЗРОБІТНИХ ДО ПРИКРАШУВАННЯ СТЕЙТУ.

НЮ ЙОРК. — Стейтовий Комітет Допомоги Безробітним став уживати безробітних до ріжних робіт коло прикрашування стейту, як поправлювання мостів, усування небезпечних скрутів на дорогах, вирівнювання вибоїв на дорогах, малювання домів стейту й міст, поправлювання старих цвинтарів, заведення нових парків і площ для забави, атлетичних піль, нових доріг і вулиць.

Місто Шикаго вживає 1,350 безробітних до винищування буряну „регвід", який викликає впертий катар, званий „гей фівер".

ДЕПАРТАМЕНТ СТЕЙТУ МОВЧИТЬ ПРО МОСКОВСЬКІ БОНДИ.

ВАШИНГТОН. — Чутки з нюйорської біржі, що московський уряд думає там продавати „золоті бонди", викликав здивування серед урядників департаменту стейту. Але уряд не видав ще ніякої заяви, й не видасть, поки нюйорські біржевики самі не спитають уряду за опінію в цій справі.

ВАЖНЕ ДЛЯ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ГОЛИЙОК, МАСС., і ОКОЛИЦЯ; БОСТОН, МАСС., і ОКОЛИЦЯ; ПРАВІДЕНС, Р. АЙ., і ОКОЛИЦЯ; ВУНСАКЕТ, Р. АЙ., і ОКОЛИЦЯ; НЮ БРІТЕН, КОНН., і ОКОЛИЦЯ; АНСОНІЯ, КОНН., і ОКОЛИЦЯ!

Отсим повідомляється всіх Союзовців, що

РЯД СОЮЗОВИХ ЗБОРІВ

В СПРАВІ РЕФОРМИ І ЗАВДАНЯ У. Н. СОЮЗА НА БУДУЧЕ

відбудеться після слідуючої черги:

1. **В ПОНЕДІЛОК, 15. СЕРПНЯ 1932, В ГОДИНІ 7. ВВЕЧІР,** в ALSACE LORRAINE HALL, 249 PARK ST., HOLYOKE, MASS.
2. **У ВІВТОРОК, 16. СЕРПНЯ 1932, В ГОДИНІ 7-мій ВВЕЧІР,** в ГАЛИ УКР. ЦЕРК. ГРОМАДИ, 136 ARLINGTON ST., BOSTON, MASS.
3. **В СЕРЕДУ, 17. СЕРПНЯ 1932, В ГОДИНІ 7-мій ВВЕЧІР,** в UNITY HALL, 109 POTTERS AVE., PROVIDENCE, R. I.
4. **В ЧЕТВЕР, 18. СЕРПНЯ 1932, В ГОДИНІ 7-мій ВВЕЧІР,** в ЦЕРКОВНІЙ ГАЛИ, 394 BLACKSTONE ST., WOONSOCKET, R. I.
5. **В ПЯТНИЦЮ, 19. СЕРПНЯ 1932, В ГОДИНІ 7-мій ВВЕЧІР,** в ЦЕРКОВНІЙ ГАЛИ, 54 WINTER ST., NEW BRITAIN, CONN.
6. **В СУБОТУ, 20. СЕРПНЯ 1932, В ГОДИНІ 6-мій ВВЕЧІР,** в (СТАРІЙ ЦЕРКВІ) LIBERTY HALL, ANSONIA, CONN.

Реферувати будуть: **М. Мурашко,** гол. предс.; і **Р. Слободян,** гол. фін. секр.

Проситься всіх урядників і членів повищих місцевостей і околиць взяти як найчисленнішу участь.

Головна Канцелярія У. Н. Союза.

АРМІЯ ДОБРОВІЛЬНОЇ ПРАЦІ В НІМЕЧЧИНІ.

Німецький кабінет ухвалив розпорядок про службу у відділах праці. В політичних кругах підкреслюють факт, що до добровільної служби у відділах праці могтимуть зголошуватися не лише ті безробітні, що дістають підмоги, але й зацікавлена молодь.

В поінформованих кругах обчисляють, що при денних коштах, які рівнаються 2 маркам від кожного члена відділу, можна буде до кінця цього року дати працю щонайменше 120—130 тисячам людей за суму коло 60 міліонів марок.

СМЕРТЬ З ГОЛОДУ.

В селі Ядовніках (тарнівський повіт), замешкалому в більшости безробітними робітниками, були на днях два випадки голодової смерти. З вичерпання померли муляр Станислав Адамський та жінка робітника Лати. В Сосновці заслаб нагло, переходячи вулицею, Войтих Марцінковський. По кількох хвилинах Марцінковський помер. Покликаний лікар ствердив у нього смерть з голодового вичерпання.

678-МА ОЛІМПІЯДА.

Обчислено, що біжучий рік є роком 2708-мим від початку існування грецьких Олімпіяд. Цьогорічна Олімпіяда в Лос Енджелес є 678-мою від початку старинних Олімпіяд, що вдержалися 1,168 літ.

НЕ ЗЛА СОБІ ГАДКА.

Румунська ґазета „Курентул" доносить, що старенький пенсіонований учитель Іваницький, котрий жив 8 місяців зі своєю родиною без пенсії у великій біді, звернувся листовно до президента Злучених Держав Америки, Мусоліні та Мек Доналда з уклінною просьбою уділення йому грошевої позички. Як тільки одержить свою пенсію, віддасть зараз свій довг. Лист бідного пенсіоніста мусів зробити велике враження в достойних керманичів чужих держав, бо румунське міністерство розпорядило виплатити пенсіоністови належну пенсію. „Трафила коса на камінь", каже наша приказка. Здається, що цею дорогою підуть всі пенсіоністи-урядники...

СМЕРТЕЛЬНІ СТРІЛИ ПОЛІЦАЯ.

В неділю, 17. липня ц. р., біля 12. год. на сіножати між Збоїсками і Габрієлівкою застрілив поліцай 20-літню дівчину Евгенію Пелех, яка верталася в ночі з кількома робітниками до дому. Поліцай стріляв тому до робітників, бо його зневажали. Ранену дівчину відвезли негайно до шпиталя, але вона по дорозі вмерла. Поліцая відведено теж до шпиталя. Ведуть слідство.

З БРИГІДОК ДО ВРОНОК.

Пятьох українських політичних вязнів перевезли з львівських Бригідок дня 13. 7. до Вронок коло Познаня. Тими вязнями є: 1) Дачишин Юрій, 2) Максимюк Микола, 3) Джеджора Іван, 4) Мигул Іван, 5) Лампіка Любомир.

ПОЛІТИКА ПРАВОСЛАВНОЇ ЄРАРХІЇ В ПОЛЬЩІ.

На місце перенесеного на емеритуру професора православної духовної семінарії у Кремянці, Українця Михайла Кобрина, митрополит Діонізій представив до затвердження міністерству освіти у Варшаві кандидатуру Евгена Соковича, проф. російської гімназії у Варшаві, суспільного російського діяча, бувшого секретаря духовної консисторії варшавсько-холмської дієцезії.

САМОГУБСТВО СВЯЩЕНИКА.

З Надвірної повідомляють, що тамошній сотрудник о. Гнат Харук підрізав собі в приступі божевілля горло. Після першої помочи у шпиталі в Надвірній віддали його до шпиталю в Станиславові, але він по дорозі помер.

УЧЕНЬ ПОБИВ ДИРЕКТОРА ПОЛЬСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ ГІМНАЗІЇ.

Дня 23-го червня учень 7-кл. польської державної гімназії в Ковлі, Ришард Круковський, якого за зле поведення видалено з гімназії, побив на коридорі гімназії директора тої гімназії. Причина та, що Круковський домагався іншого відхідного свідоцтва, як йому мали видати, в чому директор на основі постанови педагогічної ради відмовив. В справі вчинку Круковського складено поліційний протокол і гарячий учень буде відповідати судово.

КАЛІНІН ПРО БОЛЬШЕВИЦЬКУ ПРАВОВІСТЬ.

Президент Центрального Виконавчого Комітету СРСР, Калінін, виголосив в комуністичній академії реферат про декрет „революційної правовости". Калінін заявив, що лише соціялізм бере в оборону одиницю, а зате капіталізм береже мошонки з грішми. Тому Калінін заявив, що кожний громадянин СРСР повинен відчувати, що держава обороняє його за допомогою своїх інституцій, а щойно тоді оголошені декрети принесуть якнайкращі висліди.

НІЧНА ПРИГОДА ВЕРТГАЙМІВСЬКОЇ КАСИ.

В ночі з 11-го на 12-го липня невідомі злодії вломилися до канцелярії громадського уряду в Довгій Войнилівській, калуського повіту. Звідси „вкрали" вони вертгаймівську касу, яка важить 200 кг., разом з готівкою, що в ній була. Поліція почала перешукувати околичні місцевости та шукати сміливих вломників. Їх не знайдено. Знайдено зате в житі біля села Ніговець вкрадену вертгаймівську касу. На касі були сліди від ударів сокирою, але каса була ціла й не бракувало в ній ні сотика. Надурно несли її вломники такий світ.

БДЖОЛИ ЗАКУСАЛИ НА СМЕРТЬ.

У французькому містечку Шамполеон трапився такий небуденний нещасливий випадок: Мер (мейор) цього містечка працював у своїму городі біля цвітових грядок. Зненацька налетіли на нього бджоли та сильно покусали йому карк. Шукаючи ратунку, мер почав бігти в сторону хати та на городі впав мертвий. На карку в нього була велика чорна пухлина від укушень. Смерть мера спричинила їдь від укушень бджіл, що зайшла до мозку та спричинила параліж мозкових тканок. Мер осиротив жінку та семеро дітей.

ВЕЛИКА ПОЖЕЖА ПІД ВАРШАВОЮ.

В селі Лази біля Рашина вибухла великанська пожежа. Наслідком посухи, що триває в тих околицях від довшого часу, пожежа поширювалася з неймовірною швидкістю. Крім цього недостача води дуже спинювала ратункову акцію. Сикавки вужами спроваджували воду з віддалі півтора кільометра. Пожежа загрожувала відомій польській радіостанції в Рашині. Жертвою пожежі впали кільканадцять господарств.

ЖАХЛИВИЙ ЗЛОЧИН.

В лісі біля села Любінь, гміни Вириви, знайдено під стосом хворосту розложеного трупа жінки й дволітньої дитини. Дохоження устійнили, що це Анна Ямайчук з села Дубинка зі своїм сином Антоном, яких убив коханок Букваціький чи пак Сидорук. Арештований признався до злочину.

БУДОВА ПОЛЬСЬКИХ „ДОМІВ ЛЮДОВИХ" У ЧОРТКІВЩИНІ.

В Білім Потоці, пов. Чортків, посвятили на днях урочисто „Людови Дом Стшелецкі". Також доми збудовано в останньому часі при горячій підтримці урядових чинників у кількох інших селах чортківського повіту.

ПОЛЬСЬКА ПОЛІЦІЯ ПОВІСИЛА МОЛОДОГО УКРАЇНЦЯ

ПОЛІЦІЯ КАТУЄ АРЕШТОВАНИХ УКРАЇНЦІВ, А ПОТІМ ВІШАЄ, ЩОБ ЗАКРИТИ СВІЙ ЗЛОЧИН.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Краєва преса часто подає відомости про катування польською поліцією та вязничною сторожею арештованих Українців. В більшости випадків катування переводиться над невинно-арештованими, коли поліція вимагає „признання до вини". Приміром такого поступовання польської поліції, що всі постерунки обернула в катівні, може послужити вбивство молодого Українця, Андрія Сухини.

Його поліція арештувала 17 липня в селі Полонній, на Лемківщині, в той час, коли в місцевій „Просвіті" зійшлася молодь на вечірню забаву. Разом з Андрієм Сухиною арештовано також кількох інших селян та парубків. Постерунковий Ржеповський, що переводив арешт, зпочатку подав за причину арешту приналежність до читальні та „незаконну" працю в Просвіті. Але пізніше він заявив, що арештованих запідозрено в крадіжі в одного селянина.

Всіх арештованих перепроваджено до Щавного, де їх помістили в товаровому вагоні на стації, а звідти водили одинцем „на переслухання" до будинку стації. „Переслухання" те тревало по кілька годин. Пізнім вечером люди знайшли в курнику біля стації повішеного Андрія Сухину. Андрій Сухина мав на всьому тілі знаки тяжкого побиття. Він був веселим молодим юнаком, а тому підозріння в самогубстві виключається. Для всіх ясно, що поліція повісила його, щоб заховати сліди свого злочину, вбивши його перед тим, або перевела „свій суд і розправу", вважаючи Сухину небезпечним для неї.

Покійному Сухині було всього 22 роки. Цікаво, що польська брукова преса зробила його відомим і страшним львівським злодієм, який, боячися тяжкої кари, поповнив самогубство. Але А. Сухина ніколи у Львові не був і зі свого села майже не виходив. Всі його знали як веселого, товариського і примірного парубка.

НОВИЙ УРЯД У РУМУНІЇ.

БУКАРЕШТ (Румунія). — Румунський уряд подався до димісії. Причиною димісії було тяжке внутрішне становище країни, а також невдачі в міжнародній політиці, особливо в політиці з Польщею, яка підписала договір з Росією проти бажання Румунії. В Румунії тепер вважають, що її союз з Польщею вже порушений польсько-російським договором про ненападання.

Польща старається підкреслити, що договір є далі в силі й посилає до Букарешту свою воєнну місію. Лідер селянської партії, Маню, відмовився приняти теку премієра-міністра, а тому бувший премієр Вайда-Воєвода знову став премієром, лишаючи в новому уряді більшість старих міністрів.

АРЕШТОВАНО ЛІДЕРА МОНАРХІСТІВ.

МАДРИД (Еспанія). — Поліцай арештував генерала Хозе Санчурія, який, після невдачі монархічного виступу в Севілі, тікав до Португалії. Він питав поліцая про дорогу до Португалії, але поліцай пізнав його та арештував разом з іншими монархістами, що тікали з генералом. Тепер усі вони знаходяться в вязниці, чекаючи суду.

Тимчасом у Севілі та в менших містах, де лише були ознаки монархічного заговору, натовпи народу почали свою розправу з монархістичними осередками. Вони палять та нищать багаті помешкання аристократії, клюби та інші установи, де збиралися прихильники реставрації монархії.

ПОХОРОН НІМЕЦЬКОЇ РЕПУБЛИКИ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Як звичайно що року, так і цього року відбулося свято річниці установлення 11 серпня конституції німецької републики. Як і раніше, так і тепер у святі брали участь представники уряду та ріжні офіційні особи. Але цьогорічне свято було схоже більше на похорон републиканської конституції, ніж на свято її народження, бо в урядових колах все більше говорять про скору й неминучу зміну конституції з наданням більших прав президентови та урядови.

Президент Гінденбурґ рішучо спротивився призначенню Гітлера канцлером і тому політична ситуація лишається далі дуже складною. Гінденбурґ, каже, що сила й популярність Гітлера виросла виключно на його вмінню орґанізувати політичну партію шляхом вуличної пропаганди. Та цього не досить, щоби бути державним мужем і правити такою державою, як Німеччина.

ГОЛОД У МАНДЖУРІЇ.

ШАНҐГАЙ (Манджурія). — Неспокій та воєнні події в Манджурії, а особливо остання величезна повінь, яка ще далі шириться привели до того, що десятки міліонів населення Манджурії тепер голодують. Уряд Манджурії й окупанти Японці не встані організувати відповідної допомоги голодуючому населенню.

Шкоду, яку заподіяла остання повінь, уже числять на поверх 80,000,000 долярів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 110 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КРІЗА ЕСПАНСЬКОЇ РЕПУБЛИКИ

Молода еспанська република перейшла знов через крізу. Роялісти, себто прихильники монархізму, зірвалися до бунту, щоби повалити републиканську систему та привернути владу короля. Було це властиво перше мірення сил републики з монархізмом, бо коли в Еспанії звіялася революція, то змела з престола короля Альфонса без опору.

Та хоч він не ставив опору, монархізм має там ще великі впливи. Широкі маси еспанського народу не мають досвіду в самоуправі, а того роду люди легко запалюються до народньої влади, але легко відтак до неї остигають. Як тільки побачать, що правити собою це неабияка штука, що влада не тільки дає права, але й накладає обовязки, маси шукають довкруги, на кого би то скинути з себе неприємний тягар. У таку хвилю вони готові владу зложити в руки клеру, або в руки жмінки ґенералів, або хочби в руки старих тиранів.

Еспанські монархісти рахували теж на вплив католицької церкви, котра, бувши цілі віки звязана з еспанською монархією й памятаючи добре всі добродійства й фаворитства монархії, вся пересякла монархізмом, та на впливи колишніх королівських ґенералів.

Разом узяті ці сили монархізму були поважні. Револьта могла бути небезпечною, головно тоді, якби вона могла виказатися на початку якоюсь удачею. Та револьта почала від невдачі. Монархісти чули, що зі зложеним з престола королем Альфонсом їм перед еспанський нарід показуватися нема що. Він повів себе так по трусівськи підчас революції, здав позиції так легко, без бою, що навіть монархісти не хотіли поставити на нього ставки. З конечности висунули королівського сина. Цей, що правда, не скомпромітований, але це саме, що монархісти відсувають батька, а висувають сина, компромітує монархізм, який голосить, що талан правління переходить дідично з батька на сина.

Ослаблені власним маневром монархісти пробували від револьти війська. Та републиканський уряд цю револьту в Мадриді здушив без найменшого труду. Бунтарі зробили тоді осередком револьти місто Севілю, де на чолі ґарнізону стояли монархісти. Та й ця револьта скоро впала. Провідники — одні втекли, другі підуть на суд за зраду.

Це знак, що еспанська република стоїть уже твердо на ногах. Еспанський нарід не знеохочується трудноцами самоуправи: він хоче далі правити собою, хоче вчитися цеї штуки.

НЕЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНИ В СВІТЛІ ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНИХ ВЗАЄМОВІДНОСИН

Ми завжди стояли й стоятимемо на тій позиції, що не інтернаціональні взаємовідносини визначать можливість створення незалежної Української Держави, але наші власні сили. Лише від того, чи **націоналістично - державницьким** елементам нашого народу вдасться підбити й опанувати всі ті деструктивні інтернаціоналістичні елементи, що розбивають його єдність і піддають його під владу чужих ворожих сил (наші комуністи-москвофіли, польонофіли і т. д.), залежатиме, чи бути Українській Державі, чи не бути. **Тому на орґанізацію внутрішнього незломного національного фронту треба звернути головну увогу нашої праці.** Але всеж у цій внутрішній орґанізаційній праці ми не можемо забувати про зовнішній світ, бо якщо, навчені гірким досвідом, ми не хочемо й не можемо покладати на нього головні надії, не можемо проте не знати, яку ролю для прискорення чи загальмування нашого руху цей зовнішній світ може відограти. **Тому наша пропаґанда поміж чужинцями є конечна, як конечною є й перегляд — від часу до часу — наших досягнень і можливостей на тому полі інтернаціональних відносин.**

Саме за останні місяці, в звязку з проясненням загального становища в Европі, виснилися чимало й наші українські міжнародні перспективи.

В **Лізі Націй,** що виникла й існує як ґарантія існуючого „статус кво'', себто стану річей, який склався внаслідок верзайського договору, **наша українська справа не має жадних виглядів на успіх.** Бо ми, Українці, є саме тим елементом в Европі, що найбільше мусимо бути незадоволені тим існуючим станом річей. До того ж статут Ліґи Націй є так складений, що всі рішення в ній повинні проходити одноголосно, — отже **досить одного голосу Польщі, щоби наша справа опинилася на мілизні,** — як вона досі постійно на мілизні й кінчалася. А **проте й Ліґа Націй для спопуляризування української справи,** для ознайомлення всіх політиків світа з нашими українськими вимогами й можливостями **відограла величезну ролю;** — кращої трибуни для пропаґанди української справи ми не моглиб мати. І хоч наша українська справа про око опинялася в Лізі Націй кожного разу на мілизні, в дійсности вона здобувала з кожною новою петицією все більше приятелів і визнавців наших прав. Для всіх же національних меншин, що, як і Українці в Польщі, мали причини скаржитися на переслідування від чужонаціональних урядів, українська справа — в тій її частині, що торкається Західно - Українських Земель, зробилася головною притокою для боротьби в міжнародньому маштабі для зміни процедури Ліґи Ноцій у меньшинних справах.

Проте не лише меншини були незадоволені процедурою Ліґи Націй, що вимагала одноголосности в усіх тих важливих справах, що торкалися перестрою европейського ладу, але й ті з великих держав, що в тому перестрою почали вбачати необхідну умову для переборення світової кризи й економічного та морального відродження Европи. Серед цих великих держав на перше місце висунулись Анґлія й Італія. Анґлії пощастило намовити Францію в Льозанні приступити до так званої „джентельменської згоди", після котрої фактично межи Францією й Анґлією, а також межи всіми тими державами, що пристануть до цієї „згоди", **мають розпочатися розмови про необхідні для розбудови Европи зміни в верзайському договорі.**

Перше враження цілого світа було, що ніби ця джентельменська згода була перемогою Франції, яка таким чином знаходила свого давнього союзника Анґлії й виходила з тої ізоляції, в якій фактично опинилася через свою неґативну політику в справі розброєння.

Але дуже скоро виявилося, що Франція, пішовши на цю згоду, опинилася в пастці, бо до цієї згоди негайно приступила й Італія. Вона найбільше хоче перегляду верзайського договору. Пізніше до згоди приступвила Німеччина. Таким чином усі важливі европейські справи, які та чи інша держава вважатиме потрібним винести на обговорення великих держав, зможуть бути вирішені поза Ліґою Націй, яка лише прийматиме до відома доконані факти. Німеччина, користуючись цею нагодою, відразу підносить своє домагання рівних прав у зброєнню зі своїми бувшими ворогами. Це домагання стрічає признання Італії й Анґлії... Франція, розуміється, проти. Німецький міністер війни, Шляйхер, виголошує промову, в котрій заявляє, що коли рівні права не будуть визнанні, то німецькца армія все одно буде переформована й узброєна відповідно до останнього слова военної науки. Французький уряд протестує в Берліні перед німецьким урядом. Німецький уряд преспокійно стверджує слова свого міністра війни... Становище, яке в інших історичних моментах привелоб до негайного проголошення війни, в теперішніх часах може привести лише до зменшення престіжу Франції... Злякана Польща поспішає підписати з Росією трактат про взаємний невтралітет і не напад. Тим вона ще раз стверджує свою репутацію вічної зрадниці, бо залишає на ласку долі свою союзницю Румунію, котра не може договоритися з Совітами через Бесарабію.

З того всього ми бачимо, як загально сприяюче для нас є тепер інтернаціональне становище. Два наші найбільші історичні вороги, намагаючись кожний ратувати своє існування, завязують приятельський трактат, і тим позбавляють можливости наших польонофілів і радянофілів продовжувати серед наших мас свою деструктивну роботу, бо вивривають їм той ґрунт зпід ніг, яким було запевнення, нібито Польща, мовляв, звільнить Східну Україну від большевиків, або нібито большевики звільнять Західну Україну від Поляків.

Отже цей совітсько-польський трактат має незмірно змінити наш внутрішній національний фронт. Подруге, цей трактат розбиває не менш нам небезпечний румунсько - польський фронт. Ображена й обурена **румунська преса ґвалтує проти зрадників Поляків.** Польща далі тратить на Заході свої симпатії. Зі зрадою Румунії вона зраджує Малу Антанту, що підтримує Румунію; вона зраджує Францію, що таксамо має в Румунії величезні капітали, які залишаються під загрозою большевиків. А що загроза ця існує далі, про це свідчать: недавне большевицьке повстання в Бельґії та підготовлене повстання на 1. серпня в Угорщині, своєчасно відкрите. **Большевики,** не зважаючи на голод, особливо на Україні, **не шкодують грошей на роботу III. Інтернаціоналу.** А повстання в Бельґії та змова в Угорщині примушують всі европейські уряди знову поважно задуматися над большевицькою проблемою, і то як у звязку з революційною пропаґандою, так і з економічною боротьбою — домпінґом. Конференція в Оттаві присвячує цілі засідання обміркуванню російської проблеми. Австралія й Канада вимагають від імперського уряду перекреслення комерційного договору з большевиками. **Анґлія, з огляду на свої економічні трудноці, вагається, але до Росії і її уряду ставиться неґативно.** На випадок великих подій Анґлія стояла би за відділення України від Росії, бо **ослаблення Росії завжди входило в її історичну програму.** З другого боку — Анґлія дуже добре орієнтується в становищу української справи під Польщею, а питання західних польсько-німецьких кордонів вважає загрозливим для цілої Европи. Тому вона є й проти теперішньої Росії й проти теперішньої Польщі. І коли — ще донедавна — боротьба Українців на два фронти — проти Поляків і проти Москалів одночасно вважалася чимсь абсурдним, нельоґічним, безнадійним, то саме тепер лише така боротьба є зрозуміла й багатонадійна.

Такесаме становище до української справи займає Італія. Вона не хоче великої Росії, що завжди втручалася й втручатиметься в балканські справи, де Італія хотіла би грати першу скрипку; вона не хоче большевицької Росії, бо большевики — це найбільші вороги фашистів; вона хотілаб великої України, що відкинула би Росію до Азії і спаралїжувала би на Сході Европи впливи Франції, що панує там через Польщу й Румунію своїми капіталами. В боротьбі проти своєї суперниці, Франції, Італія мусить спиратися на Німеччину, яка не може жити без своїх східних земель, що зобрала собі Польща. Тому **Італія мусить бути одночасно й проти Росії й проти Польщі.** Тому вона мусить підтримувати тих, хто є одночасно й проти Росії й проти Польщі. Вона мусить бути за Україну.

Щодо Німеччини, то Україна є для неї натуральним спільником і проти Польщі, що забрала її східні землі. З приходом до влади в Німеччині Гітлера, чи взагалі правого табору, Німеччина займає цілком ясну антипольську позицію.

Так представляються наші позиції в інтернаціональному світі під цю пору. Нам потрібні лише єднання й віра в себе, а час здійснення наших ідеалів вже наближається.

Е. Онацький.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Мих. Галькевич, Бріджпорт, Конн. — Редакція отримала Вашого „чемного" листа, де Ви пишете: „Я знаю щови з найдете свої викрутаси часу було досить а небуло".

Ви нам писали, що Ваша радіо-програма відбудеться 10 **вересня.** Отож маємо часу ще з місяць для її оголошення, так думали ми. Але виходить, що Ви поплутали місяці. Чияж це вина?

Ориґінали обох листів тримаємо, бо може Ви нам не повірите.

Хоч бурі віють і громи бють
І в горю серце тоне —
Та вже не вбе нас вража лють,
Не розідять кордони.

Бо ясне сонце вже з імли
Зійшло на нашім полі,
Юнацтва тисячі зросли
У нашій „Рідній Школі".

РУХ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

БОСТОН, МАСС. Тов. Дружина Кн. Данила, від. 238, і Тов. ім. М. Драгоманова, від. 374, повідомляють своїх членів, що надзвичайні реорганізаційні збори У. Н. Союза, в присутности гол. урядника, який прибуде до Бостону, відбудуться у вівторок, дня 16 серпня, в годині 7-мій ввечір, в гали української церковної громади під ч. 136 Арлінґтон Ст., Бостон. На ці збори обовязково повинен явитись кождий член і члениця, бо це важне для всіх членів. У. Н. Союз старається зреформувати в такий спосіб, щоби кождий член ще за життя мав користи з тих грошей, що платить місячно. В який спосіб це осягнути, то головний урядник, що прибуде на ці збори, нам розкаже. Такі збори вже відбулись в багато місцевостях теперь прийшла черга на Бостон. Проситься всіх членів явитись точно на означений час. — За відділ 138: Н. Давискиба, секр. За відділ 374: А. Гарматюк, секр.

БЕЗРОБІТТЯ.

В старій хаті у кімнаті
Із голодними дітьми
Змарнілая бідна мати
Тяжко плаче у пітьмі.
„Цитьте, діти!" — каже мати,
Втерши сльозу на очах.
„Мамо, їсти! Дайте їсти!"
„У нас хліба вже нема"...
„Нема хліба? Мамо, дайте
Напитися молока!"
„Мовчіть, діти! Виглядайте
Свого батька бідака".
Діти плачуть: „Тату, тату!
Чом ти від нас десь пропав?"
Входить батько у кімнату
Й на порозі сумно став.
„Нема праці!" — дуже сумно
Сказав жінці чоловік.
Йому жінка відповіла:
„Чом не згинув ти на вік?"
„Мене свариш? Чим я винен?
Чи я панів не благав?...
Що робити я повинен,
Коли сили не продав?
Глянь на мене, як побила
Безробітная пора...
Забагато наробили
Ми усякого добра.
Біда, горе!"... Жінка встала,
Рве волосся на собі:
„Дітям їсти не давала,
Не варила і тобі".
Плачуть діти, мати мліє.
Змучивсь батько, ледви сів...
У очах його стемніло...
Нема мови, нема слів...

Микола Кудринський.

Кнут Гамсун.

ЦИГАНСЬКЕ КОХАННЯ

У моїх батьківщині море творить пролив, що зветься проливом Ґліма. Колись жив там молодий циган Олекса. Раз мав я нагоду поговорити з ним у твердині Акерх. Він відсиджував там кару за знасилування. І ось якось раз читаю в часописах, що той небезпечний ледащо помер: убило його вязничне повітря.

Олекса розповідав мені тоді, як то він раз причинився до смерти молодої дівчини. Та сьогодні я забагато думаю над тим, тому із хвилювання починаю від середини. Попробую написати від початку.

Раз до пристані богатого рибалки Єнса Оляфа приїхав циганський табор. Було це на провесні. Цигани приїхали власним, великим човном. Ватажком їх був старий Олекса Заноза, великан більше ніж на два метри. До хати Єнса Оляфа прийшов від човна за милостинею молодий, гарний парубок, може двацятькількалітній. То саме був той молодий Олекса.

Єнс Оляф був гордий та поважний, не мав ніяких довгів. Казав циганам якстій відплисти з пристані, не хотів їм дати ніякої підмоги. Та молодий Олекса, зухвалий і відважний, не ворухнувся з місця. Єнс Оляф виганяв його тричі.

— Можу дати тобі роботу — сказав нарешті Єнс Оляф.

— Яку?

— Направляти кітли та сковороди. Колиж ми, рибалки, відплинемо ловити рибу, помагатимеш моїй жінці та дочці.

Коли почалися довші дні, Єнс Оляф із синами вибрався ловити рибу. Дома лишилася лише жінка та дочка Леонарда. Не було їй ще навіть двацять літ.

Показалося, що молодий Олекса був дуже моторний хлопець. Розумівся на недугах, лікував худобу, а кітли та сковороди направляв по мистецьки. Господарева жінка була для нього прихильна, хоч їй було близько сорок літ. Та циган сміявся. Леонарда рідко коли розмовляла з ним.

Не розмовляла з ним часто, о ні! Тай не позволяла собі на ніщо інце. Не забувала, що вона дочка Єнса Оляфа.

Дні минали.

Столярів син виїздив зі села та вчився ремесла в місті. Як вернувся сам як столяр, був загально відомий. Жив по другому боці проливу. Люди їздили до нього, як хотіли замовити добрий куфер. Раз вибралася туди також Леонарда, а Олекса перевіз її.

Леонарда була довго в молодого Конрада, балакала з ним про новий куфер і про інші речі, бо вони знались від діточих літ. Олекса підіждав у човні довше, ніж треба було, а потім пішов до столяревої хати та зазирнув крізь вікно. Та заразже відскочив і наче бішений кинувся в хату.

Всі троє глянули на себе мовчки. Циган похожий був на коня з розкуйовдженою гривою та дріжучими ніздрями.

— Так, так, зараз іду — сказала Леонарда, щоби втишити його.

Оба юнаки змірилися очима від ніг до голови.

Це була перша стріча. При кінці тижня столяр приїхав із куфром до рибальчиної хати. Куфер був виклеєний та політерований якнайдбаливіше, замок новий, штучний.

Столяр Конрад довго забавив у Леонарди. Вона вгостила його кавою.

Циган допильнував столяря, як він вертався додому. Знову глянули на себе. Олекса мав при собі ніж.

— Дармо залицяєшся, цигане, — сказав Конрад. — Вона сьогодні сказала мені, що вийде за мене.

Тоді Олекса добув ножа, спалахнув. Одначе столяр скочив у човен та відіпхнув його від берега. Коли чувся вже безпечним, як відплинув на кільканацять метрів, скрикнув, що віддасть волоцюгу владі.

Дні минали.

Старий Олекса Заноза вернувся зі своїм човном і хотів забрати сина. Одначе Олекса не згодився. Сказав, що мусить лишитися до умовленого реченця. І видно переконав батька, що так зуміє якнайбільше накрасти в оселі, бо човен відплив, а молодий циган лишився.

Олекса сказав Леонарді:

— Прилетіли ластівки. Як гадаєш: чи вже не пора, щоби ти пішла зі мною до пристані та показала, котрі бочки треба збити та позаліплювати смолою для літньої риболовлі?

Та вона не знала ще, хто він такий, тому зі сміхом відповіла:

— Чому ні, дуже радо. Одначе глумливий вираз її лиця не був зовсім щирий. Двозначні слова не так дуже не сподобалися їй, як за першим разом. Вона знала, що він любить її з кожним днем палкіше.

Ледви кілька хвилин були на пристані, як Олекса схопив її та поцілував кілька разів в уста.

— Ти зовсім зсунувся з глуздів! — скрикнула вона. Вирвалася з його обіймів, зачервонілася та віддихала тяжко.

— Я ніколи вже не зроблю того, — приобіцяв циган.

Не додержав слова. Підсміхався все та накидався їй із пестощами.

І прийшов день, коли Леонардине серце стало прихильніше бити для цигана. Не подобріла, одначе не згорділа теж. У перших тижнях не зайшла між ними ніяка зміна. Та четвертого тижня Леонарда стала глядіти на нього мрійливо та спочуваючо. А саме тоді розвивалися пуплішки, почалися чарівні білі ночі. Вкінці прийшла до нього на торфовище та зійшла з обідом у долину. Він копав там торф. Вона могла лишити обід на березі, як це досі робила. Та не зробила так, бо хотіла бути якнайближче цигана.

У половині весни вернувся господар із синами. Настала пора пільних робіт. Олекса працював також. Та на св. Івана кінчилася умова.

Тепер уже було йому тяжче стрічатися потайки з Леонардою, бо столяря Конрада любили всі. Крім того кохання таке химерне, що наступає пересит, коли не стрічаємо до неї перешкод. Леонарда стала скучати, коли була з циганом. Готовилася до весілля з Конрадом.

Олекса сказав:

— За перший разом, — як лише столяр прийде тут — убю його!

Та Леонарді наприкрився циган. Вона спитала глумливо:

— Аж так? А що зробиш, як прийде вдруге?

Вечером на св. Івана столяр уладив забаву. Леонарда мала поїхати до нього. Того самого дня Олекса мав забратися з оселі, бо кінчилась умова.

Леонарда сказала Олексі:

— Перевези мене на другий беріг, заки відідеш.

— Ти куди вибираєшся? — спитався циган.

— Це не твоя справа, — відповіла.

Олекса став збиратися. Звязав свої річи в узлик і сказав:

— Я готов.

Зійшли до проливу, сіли в човен.

А в проливі Ґліма піднеслися води наслідком ледів і весняних вод. Переплисти його не було легко. Олекса веслував. За хвилину спитав:

— То ти виходиш за нього?

— Так, — відповіла.

Циган веслував щораз недбаліше, не дивився куди плине човен.

Не змінив напряму. Дівчина скрикнула.

Олекса ворухнув нараз сильно веслом, наче хотів послухати її та зломив його.

Не було ради.

— Ти нарочно зробив це — сказала. Вона щойно тепер злякалася.

Відповів:

— Так. Жива на беріг не вдістанешся.

За хвилинку почувся проймаючий крик. Човен вдарив об камінь, один бік човна розбився. Циган умить видряпався на шпиль. Бачив, як Леонарда обернулася кілька разів, потім її схопило та кинуло головою вділ. Опісля схопив її вир, пішла на дно.

Побачили їх із берега. Цигана вратували.

І ніхто нічого не міг закинути циганові.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

A CURIOUS DREAM.

I had a dream... An immense grey cloud gracefully floated down from the sky and came to a stop before me. And I noticed a slightly bald head, whiskers that were long and trailing, and burning eyes that reflected a soul in deep distress. He looked curiously at me for a while and then I heard his strong and vibrant voice as it rolled out of his chest:

"Son, come and sit beside me!"

Seeming as if without my own volition I did as he bade me. I seated myself fearfully by his side and imediately the cloud soared up into the sky so high that the earth to my vision became only a dim, purle glow. Up there so high above the earth, where silence rules, my strange companion spoke again.

"Son," he said to my surprize, "what is wrong with the Ukrainian people in America?"

"I don't know," I replied truthfully, timidly. "I don't know."

"Why," he continued, "do the Ukrainian people in America bicker among themselves as if they were their own enemies? How long, son, are they going to let this dissension, which is tearing their ranks apart, continue? What is the matter with them, son? Tell me."

I wondered who this man might be and how he had learned so much about the Ukrainian people in America. I was a bit frightened too and therefore I answered truthfully:

"I don't know what is the matter with them, Sir."

"I see them scattered far and wide," he continued in his rolling voice, "and, like the grain among the grass, if they don't look out for themselves, they will become hopelessly lost and forgotten. Why do they sit so still and drift so passively with the current to this dissension that is tearing their ranks apart? Have they completely forgotten their fighting ancestors — the Cossacks? Have they become dispicable cowards, son?" he ended in a mighty voice.

"I don't know," was all I could say.

"Don't they," he asked, still with that mighty voice, "ever think of their Mother Country across the sea?"

"I don't know," I replied dumbly. "They say they do but — but—"

He boved his head and brooded for a while. "It is sad, son, even to think about it," he said after a while, hardly above a whisper. "Sad is it indeed when a people cannot agree among themselves. Are there no leaders in America among the Ukrainian people who can lead them out of the intollerable situation in which they are at the present time?"

"I, — I don't know," I stumbled on truthfully.

"No leaders?" he asked incredulously. "No leaders among so many people? It is unbelieveable! No leader to show them the light that will head them out of chaos? Sad, sad is it indeed! But, no, there must be someone who is capable enough to lead them out of the wilderness. There must be!"

Then for a while he was silent and lost in his own thoughts. A tear, now and then, would glisten in his eye, roll down his cheek and, finally, it would drop and lose itself in the soft greyness of the cloud. I watched breathlessly as his head went up slowly and his mouth opened to speak. There was a hurt look in his eyes.

"Son," he said, "why don't the Ukrainian people in America organize? Why don't they pick themselves a leader, a mighty one — surely there must be one among so many people! — and forget their personal jealousies in the absorbing pursuit of freedom for their brothers and sisters across the sea! For aren't they all brothers and sisters under the skin?" The he looked off into space for a while, a tender smile caressed his beautiful lips. "Oh, son, if only they would organize, how wonderful everything would be!"

I became curious as to who this strange man might be. Surely, I thought, he must love the Ukrainian people with a love that is unusual. I decided to ask him his name and from where had he come.

"Please, Sir," I said, my voice trembling, "would it be too much to ask you your name, your country, and why you are so interested in the Ukrainian people?"

He looked at me long and thoughtfully. "No," he smiled, "it wouldn't be too much. My brothers and sisters call me Taras Shevchenko, and I am but a spirit, roaming restlessly, without a place to rest, and destined to roam until Ukraine is become a free nation again. My spirit cannot be fettered, son! No Ukrainian spirit can!"

I was surprized at the name of this strange man and his following words, and I suddenly awakened.

Steve Kryvicky.

CONGRATULATIONS, ST. LOUIS!

They said that it would only be a waste of time and money for Mr. Avramenko to make the trip to St. Louis. Well, Old Inferiority Complex had the props knocked out from under him.

Mere words cannot express the feeling when you read that the young generation is willing to organize and learn how to become Ukrainian — minded with the mercury up in the 90's.

Upon my return from Twin Cities, Minn., in June, I felt that they would have the honor of having the first dancing school under the supervision of Avramenko. Perhaps the fish in cool lakes are the cause of it.

If Director Fenchinsky can arrange a concert or the fifth of September, I am sure that some of us would make an excursion trip with the idea of unofficially inviting the Ukrainians to take part at the World's Fair.

It is with interest that the pages of the "Svoboda" are scanned for news of the doings of Avramenko's dancers. With activities of the Fair to start in a short time, I wonder if the editor of Svoboda would grant us a column where questions concerning the fair could be answered.

Again, may I congratulate St. Louis and may the membership exceed one hundred before Labor Day.

Lodik Shemerdiak,
701 W. 120th St., Chicago, Ill.

— Знаєте, ця моя сусідка Баранська страшна! Ввесь день нічого не робить, лише сплетничає та меле язиком. Радаб я знати, як то виглядає її господарство!

— А з ким вона так балакає без упину?

— Та зі мною на сходах!

СТРІЛЕЦЬКА МОГИЛА І БЕРЕЗА.

Пливе річка, як стяжка срібна,
Стоїть береза, сирота бідна:
Сама одна, одинока,
При ній могила висока.

А на могилі хрест похилений
Стрільчик молодий тут похований.
Росте береза, низько хилиться,
Мов до могили ближче тулиться.

Гилями наче косами обнимає,
Росами-сльозами все обмиває;
Як вітер віє, вона шепоче,
Немов могилі сказать щось хоче.

„Спи, стрільчику, я все при тобі,
Щоб тобі мило було у гробі;
Щоб тобі снилась твоя дівчина,
Твоя миленька рідна Вкраїна.

„Щоб сон сповнився і твоє діло,
Яке кровою в боях кипіло,
Діло завзяте за Неньки волю,
За її славу ти впав у полю.

„Я одинока вірная буду,
В добрій, злій долі тя не забуду,
Буду, стрільчику, завше з тобою,
Тут при могилі в тихому полю.

„Як бурі й громи будуть шаліти,
Пригорнусь к тобі, як тепле літо.
Як красна весна усе чарівна,
Одна на світі я тобі вірна".

В полю береза так говорила
І довгі коси шовком спустила.
На стрілецькую тиху могилу
Ронить сльозами, втрачає силу.

Дм. Захарчук.

— Ти певно щаслива, що вийшла за лікаря?

— Щаслива? Ввесь день мушу сидіти в ждальні та вдавати пацієнтку.

— То цікаве, що Богдан уже так давно був у мене. Все говорив, що я є для нього сонцем.

— Видно боїться, щоби не дістав соняшнього удару.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

КОТСВІЛ, ПА.

Український танок на фільмах.

Якраз два тижні тому, як фільмова кольонія з Голівуд загостила до Котсвілю й запросила Український Хор та танцюристів зі школи Василя Авраменка показати своє мистецтво, щоб можна було показувати його в американських театрах.

Хор відспівав одну пісню „Широкий Луг", а о. П. Дмитрик сольо в „Гаю зеленім". Це сталося несподівано й хор був майже неприготований на такий виступ.

Другої днини запрошено українських танцюристів до "U. S. Veteran Hospital", де на гарнім місці знято український танок. Якщо проба вдасться добре, то котсвілські Українці будуть виступати на фільмових театрах в Америці.

Минулого тижня ветерани світової війни також запросили Українців на своє свято, на котрім збирали фонди для голодуючих.

Місцева преса гарно піднесла заслуги Українців в їх патріотизмі.

Дня 4. ц. м. заряд міста запросив Українців, щоб дали концерт в парку. Концерту слухало більше тисячки людей. Наші сусіди, хоч нас не дуже люблять, але дали нам признання. Українські Жиди на голос кричали: „Славно, Українці!" Вже при самім виступі зібрані звернули пильну увагу на українські однострої, до яких усі пильно придивлялися. Оплескам не було кінця. По скінченню концерту публика італійського походження вислала делеґацію, щоб зложити Українцям подяку, обіцюючи згадати їх добрим словом у своїй пресі. Про це місцева преса писала так:

CHOIR GIVES FINE PROGRAM AT PARK.

More than one thousand men, women and children were at the Columbia Avenue playground last night where they were entertained by the Ukrainian church choir of West Coatesville. directed by the Rev. Peter Di- The choir of twenty voices, mitrik, stood on the bandstand at the playground and sang a number of songs.

There also was folk dancing by a group of Ukrainian young folks, including H. Charnecky, J. Grycky, William Grycky, L. Grycky, M. Charnecky, A. Prema, J. Prema, F. Strutz, A. Kowalsky, A. Kryworuka, A. Stypura, M. Stypura and A. Fydoryk.

(Coatesville Record, August 4, 1932).

Тяжка праця над нашим братом, але й солодка, бо овочі таки бачимо власними очима.

Звертаюсь до Вас, родичі. Час вакацій вже кінчиться, покиньте „діла тьми", а облечіться в одежу правди. Колись про вас не знав ніхто, мали вас за Поляків, Словаків, Ґаліціянів, Рутенців, а нині ви є Українцями!

Тож користайте, поки час, посилайте дітей до школи, до хору, а певно не пожалуєте того. Коли діти співали й танцювали в парку, то не одному сльози стали в очах. Правда?!

В праці наша будучність. Не дивімся на своїх заблудших братів, котрі бачать своє щастя в чужих клюбах. Але подивімся, де їх діти? Чи ви, батьки й матери, хочете бачити своїх дітей там? Як ні, то посилайте їх до школи, української школи, а не пожалуєте того. Правда, тепер настали тяжкі й непевні часи, та ми не можемо з заложеними руками приглядатися, але працювати. Користайте, поки час!

Неклюбовець.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

СУМНИЙ КІНЕЦЬ „НАЙКРАЩИХ" ПАЧКАРІВ СВІТА.

Недавно покінчився в Єгипті сензаційний процес проти банди пачкарів наркотиків. На чолі цеї банди стояв Магомет Мустафа Нафеї, людина, яку звуть ґеніяльним пачкарем. Цей чоловік створив величезну орґанізацію пачкарів, які перепачковували до Єгипту найріжнороднiші заборонені наркотики на протязі цілих тринацятьох літ. Мустафа Нафеї був ще зовсім молодий, коли він, по короткій карієрі на становищі залізничого урядовця в Єгипті, взявся до орґанізування своєї банди. Є це незвичайно енерґійна людина, з великим хистом і здібностями. Він по чортівськи вмів знаходити собі відповідних людей та держати їх в орґанізаційних карбах.

Його орґанізація була розповсюднена на цілому недалекому Сході. У винайнятих віллях на передмісті Каїра та Александрії мала орґанізація законспіровані сховки, в яких були свойого роду „роздільні" перепачкованих наркотиків.

Самий Мустафа Нафеї був незвичайно обережний. Своєю рукою не писав він ніяких письм, які моглиб його опісля скомпромітувати.

Розмах і підприємчивість Мустафи Нафеї нагадували в дечому Наполеона. Він заснував окреме корабельне товариство для влекшення контрабанди. В Каїрі мав він хемічну лябораторію, в якій препаровано опянюючі середники. Наркотики розвожено панцирними автами.

Про існування цеї орґанізації знала поліція уже від низки літ, але не могла дібратися до „клубка". Процес проти членів банди покінчився тяжкими присудами.

ФАТАЛЬНА ПОМИЛКА.

Стогне дідич у постелі,
Благає ратунку:
Щось він із'їв по пяному
Й заболіло в шлунку.
Кличе льокая до себе:
„Ходзь но тутай, Янє!
Повєдз но мнє, цо ти дзісяй
Дал мнє на снядане?"
На снідання, ясний пане?...
Вам мабуть щось снилось.
Пан казали, щоб я приніс
Рушника і мило.
„О, псявяро! То ти мидлем
Карміл свеґо пана?
Преч з мей хати, ти, нездаро!"
І прогнав Івана.

Павло Романишин.

НАГЛИЙ СУД У СЯНОЦІ.

(5)

Латинський ксьондз про українську аґітацію.

До цеї самої події відноситься зізнання кс. Цебери, схожі менше більше з зізнаннями Лаби і двох його товаришів, а зложені з доволі великим, хоч наглядно гамованим тупетом.

На питання судді Юркевича оповідає свідок кс. Цебера про місцеві відносини між „Русінамі" й Поляками, які уважає добрими, тимбільше, що в селі є богато мішаних подруж, але „Русіні" придержувалися засади: „що ваше, то наше, але що наше, то вам до того вара". Під чисельним оглядом Українців є у селі 75%, а Поляків 25%. Свідок є особисто переконаний, що підс. Малецький міг бути під впливом більшости українського населення.

На питання заступника судді Бернгарта оповідає свідок про надзвичайну темноту населення тамошніх сторін, де не бачить ніяких наслідків навіть своєї інтензивної праці. Поговірки про небезпеку повороту панщини свідок чув і ця вістка була між людьми поширена. Особисто є кс. Цебера тої думки, що заворушення були вислідом плянової акції, якої причини в досить обережний спосіб вказує по стороні української аґітації.

Окликів „розійтись" не було.

Всі чотири досі переслухані поліційні функціонарі стверджують згідно, що нікого не взивали розходитися, а з зізнань свідка Солтиса і його власних слів виходить, що були це лише „поуфале" розмови та „персвазії". З підсудних нікого не пізнають.

Напад на двір.

Як відомо, по роззброєнню поліційної стежі і по подіях на плебанії нарід розділився: одна частина лишилася біля громадського уряду, а друга пішла до двора, де грабила.

Про цю подію оповідає свідок Сверчик, власник двора, що також з підсудних нікого не пізнає. Більший ґурт людей вдерся — як зізнає свідок — до двора, шукаючи поліції і зброї. Шукали по всіх кімнатах, по шафах і бюрках, при чому згинули деякі дрібні предмети. Не знайшовши нічого, відійшли в околицю дому війта, при головній дорозі.

Зустріч з поліцією. — Переполох. — Стріли.

Тепер наступає третя головна стадія усіх подій Лобізви, а саме стріча головної сили людей в числі коло 1,500 — 2,000 людей з поліційною стежею, зложеною з 7 людей під проводом старшого постерункового Ґжесіка, котру то стежу вислав до Лобізви підкомандант Солтис, дізнавшись біля Устіянови про напад на плебанію.

До цеї дальшої стадії відносяться зізнання старшого постерункового Ґжесіка і його постерункових.

На основі зізнань тих сімох свідків, а передовсім Ґжесіка як команданта цеї стежі, ситуація представляється в цей спосіб:

Наближаючись до села, стрінулася стежа перед містком, через який провадить на південь дорога до двора Сверчика, біля селянських хат, з поодинокими гуртками людей.

Головна маса людей знаходилася в той час у віддалі коло 140 кроків при головній дорозі біля хати начальника громади.

Випереджаючи свій відділ яких 70 кроків і вийшовши поза закрут дороги, яка в тій лінії два рази заломлюється, побачив Ґжесік цю юрбу, а на її переді трох людей з крісами. В товпі був гамір і безнастанні оклики „гура".

Бачучи переважаючі сили, Ґжесік завернув і стягнув свою стежу на дорогу, в напрямі двірських будинків. В тій хвилі вище згадана юрба почала наближатись і тоді — по словам поліційних свідків—впали зі сторони людей перші стріли на поліцію.

Поліційна стежа розсипалася, відстрілюючись у напрямі юрби, зпосеред якої падали дальші стріли, близько понад голови поліціянтів. Пішовши до двірських забудовань, поліціянти поховалися на стриху біля вікон, в напрямі яких падали ще стріли зпоміж товпи.

На тім події в Лобізві скінчилися, бо люди двора більше не атакували.

Свідок Ґжесік каже рішучо, що не взивав нікого зпоміж людей до розходу.

В подібний спосіб представляють ситуацію всі шість членів цеї поліційної стежі, а саме свідки: Найсарек, Малявський, Кстежаньчек, Клюжек, Матялек і Стопа.

З підсудних ці свідки не пізнали нікого.

На тім коло год. 8.30 вечером відложено розправу до чергового дня (четверга).

Другий день розправи.

Другого дня (четвер, 21 липня) відбулася розправа рано й пополудні. Зацікавлення розправою більшає, доказом чого є те, що саля розправ повниська, а що другий мешканець Сянока питає вас, що буде з „хлопцями" (підсудними).

Підсудні держаться добре, спокійно. Роблять враження, якби не були свідомі того, що їм загрожує.

В корридорі суду крутиться постійно посол ББ Міхал Бачиньскі, що щось конферує постійно з поліційними чинниками.

Цілий сьогоднішний день переслухували дальших свідків, виключно самих селян і селянок, покликаних на поодинокі епізоди відносно поодиноких підсудних. Багато свідків, головно селян з Лобізви, учасників траґічних подій, кликали з вязниці. З зацікавленням прислухувалася авдиторія зізнанням двох 13-літних хлопчиків, які теж брали участь у відомих подіях і які у своїх зізнаннях подавали деякі епізоди з них.

ВНЕСКИ Д-РА СТ. БАРАНА.

Тло подій. — Поведінка поліційних функціонарів. — Скількість убитих та ранених.

На початку другого дня розправи оборонець посол д-р Ст. Баран поставив внески, щоби покликати на свідків:

I. 1) Воєводу д-ра Рожневського у Львові, 2) Віцевоєводу Дигдалевича у Львові, 3) старосту повіту Верштайна в Ліську, 4) д-ра Романа Вітошинського, адвоката в Ліську, 5) Гринька Тершаківця, посла до сойму і 6) Михайла Матчака, посла до сойму, всіх на ствердження обставин, яке було властиве тло подій у Лобізві в дні 30 червня 1932, а зокрема, **що властивим тлом тих подій не була ані українська націоналістична аґітація, ані аґітація комуністичного характеру, а викликали ті події тільки непорозуміння і брак всякого попереднього приготовання людности до т. зв. „свята праці", а врешті велика темнота й безпримірна нужда місцевого селянського населення.**

II. Свідків пп. послів Тершаківця і Матчака, на ствердження обставини, що **одною з головних причин подій у Лобізві і всіх інших місцевостях у ліському повіті були попередні шикани селянської людности в ліському повіті функціонарами державної поліції і функціонарами заряду державних лісів, котрі ріжними донесеннями до адміністраційних і судових властей, а зокрема до повітового староства в Ліську, спричинили адміністраційні кари на місцеве селянське населення.**

III. Свідків воєводу д-ра Рожнецького, віцевоєводу Дигдалевича і старосту Вернштайна, на ствердження обставини, яких розмірів були події в ліськім повіті в часі від 21 червня б. р. до 10 липня б. р., в яких громадах тогож повіту вжито збройної сили і які жертви в трупах і ранених по стороні місцевого селянського населення і по стороні функціонарів державної поліції потягнули за собою повищі події.

IV. Свідка д-ра Романа Вітошинського, на ствердження обставин, що **він по подіях в Берегах Дол., з дня 21 червня б. р., а перед подіями у Лобізві з дня 30 червня звертав увагу повітового старости Верштайна, що треба успокоїти місцеве населення відповідними зарядженнями і відозвами і не заряджувати ніяких репресій з причини побиття інструктора рільного Стефана Зємби в Берегах Дол. 21. червня б. р., що це викличе невдоволення і розяренне місцевого селянського населення і що може це в консеквенції викликати необчислиму в наслідках катастрофу, що в дійсности пізніше сталося і що староста Верштайн цю пересторогу д-ра Вітошинського цілковито зіґнорував.**

V. Свідка стар. повіт. Верштайна і віцевоєводу Дигдалевича, що **успокоюючу відозву Верштайна друковано у Львові в друкарні Іґнацого Єґера щойно в дні 3 липня б. р., а розкинено її на терені ліського повіту щойно в дні 5 липня б. р. при помочі літаків, отже в часі, коли вже відбулися траґічні події в Телесниці сянній, у Смереку і в інших громадах ліського повіту, які потягнули за собою численні жертви в трупах і ранених.**

Свої внески д-р Баран умотивував у короткій промові, в якій між іншим ствердив, що події в Ліщині мали виключно чисто-соціяльний характер, що успокоююча відозва була — як сказав д-р Баран — „муштардою по обіді' **та заявив, що ходять чутки, що в згаданих подіях було коло 100 трупів, а сотки ранених.**

Прокуратор спротивився внескам. Трибунал по довшій нараді оголосив постанову, силою якої відкинув усі внески оборонців з нинішнього і вчерашнього дня, допускаючи лиш одного свідка, Івана Соху, на обставину, що підсудний М. Малецький силою був втягнений у юрбу. Одначе з цього свідка оборонець Малецького опісля зрезиґнував.

(Далі буде).

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

CONDITIONS IN THE SOVIET UNION

Interviews with Fugitives from Greater Ukraine.

(From the Ukrainian Bureau, London).

The following are extracts of interviews between a representative of the Ukrainian Bureau and persons who have left Soviet Russia.

The names of all persons and villages referred to in this report are in the possession of the Ukrainian Bureau in London. For obvious reason it is not desired to publish them.

Fugitive from Greater Ukraine from the department of Cherkasy, Ukraine.

"As I belong to the Baptist Church, they wanted to deport me to Siberia, so in order to avoid it I escaped.

"There is a general famine in Ukraine, not enough soil has been cultivated. One pood of maize flour costs 50 roubles. For a pair of shoes 80 roubles have to be paid and for a pair of boots, — 180 roubles, and for a suit 200 roubles.

"The peasants and railway employees are very hostile to the Bolshevik authorities.

"I escaped to Roumania on June 6th, by swimming across the Dniester", says another peasant from Mohiliv department.

"The Bolsheviks have ruined everything, all prosperous farms are destroyed and in the villages the unruly elements who had nothing and had nothing to lose took the lead. Everything was taken from individual farmers but the Kolhosp members are starving, too.

"This is the reason why nobody in Ukraine wants to work on the soil."

An electro-technical specialist from Voronizh who was working in Tiraspol escaped to Roumania.

"The situation of the peasants, workmen and civil servants in Ukraine is very hard. Only the Red Army and OGPU departments are well-provided. Everybody else is half-starving, and as far as I could judge only 50% of the area was sown this spring."

Asked by our representative why the peasants did not care to cultivate the soil, he answered — "The Government oppress the individual farmer so much that he has nothing left and he is starving, so the peasants resolve if they have to starve the Government may starve as well, so they refuse to cultivate.

"The railway stock is in a bad condition and there are often catastrophes and mishaps. The railway employees are hostile to the authorities."

Two brothers escaped on the night of June 5/6th, over the Dniester into Roumania. A third brother, 16 years old, was drowned. They crossed the Dniester near the village of Stroieshti.

They related that the whole border near the Dniester is strongly fortified by the Bolshevicks with machine and other guns.

On the line between Stroieshti—Katrymieki—Bilosa, a line of fortification is being constructed. Soldiers are living in those fortifications. The population is being decimated by diseases because, through lack of food, they eat all kinds of plants.

On May 29th, a peasant escaped over the Dniester who had worked for a time in a shoe factory in Odessa. He said:

"My father was deported to Siberia in 1929, my mother to the Northern lands in 1930, my elder brother disappeared. I returned home from military service in the autumn of 1931 and found neither my family nor home.

"For a time I worked in shoe factory in Odessa but as the factory could not supply all the workers with food, I was dismissed.

"In the last month, there has been a severe famine in Ukraine. The population eats everything they can get hold of a soya beans, imported from China, and the cakes which remain from sunflower oil manufacture."

"With my own eyes I saw on the railway station of Birzula eight people who died from starvation. Everybody tries to escape from the villages to the cities in order to find some food."

Another peasant who escaped during the night of May 2, from the department of Balta, said:

"I escaped from Ukraine in order not to starve. The population is starving there. The villages have not grain at all. In the towns if we wish to buy a loaf of bread we have to pay 20 roubles. In a factory for agricultural machinery in Odessa which employs 9,000 workmen, in one day 30 workmen died and 80 fell sick from bad food. They usually receive only 400 grammes of dark bread a day and soya beans."

In some districts of Ukraine at Ekaterinoslav and Kherson, there have been peasant uprisings under the slogan "Down with the Kolhosps," "All power to the village Councils elected freely" — (meaning elected by the whole village and not only by the Comunist Party).

As these uprisings came spontaneously and without connection with other centres, they have been put down by the Bolsbevik authorities with the utmost severity.

In order to remove the cause of these troubles and to compel the peasants to cultivate the soil the authorities issued new decrees, reducing grain delivery, lessening taxes, and allowing free selling of their products; but the peasants are very suspicious. Similar decrees have been issued before and each time they have been abolished as soon as the peasants began to believe in them.

The uneasiness amongst the peasants has spread to the Red Army. In the political lectures which are given to the army they are told all these difficulties will be removed and the situation of the peasants will be improved.

It is communicated from the department of Tulczyn that almost all cattle, horses and hogs have been destroyed. What is left is being destroyed by disease. The same thing is taking place in the department of Haysyn. There are no veterinary surgeons nor medical supplies.

ПЕРЕД ЖНИВАМИ В РІДНОМУ КРАЮ.

Зелені садочки, цвитучі луги,
І поле на обрію,
В промінях сонця шлях,
В лазурах небес птах,
З гір синіх вітер віє.

Колишеться овес вагою перел-рос,
Що нічка полишила;
Біле жито тремтить,
Червоний мак горить,
Ай, сила його, сила...

Вагою полягла пшениця золота,
Гострі вуса ячменю
На гречку завзялись,
Горох „шелесь, шелесь",
Немов сміється в жменю.

А вітер „шу, шу, шу" з широкого лугу
І досліває живо,
В кузні коваль „дзень, дзень!"
То серп, то косу в огень,
Міх пихкає ліниво.

Готові серпи і гострі коси,
І сонце міцно гріє;
Ось-ось рушить село
На велике діло,
Як поле побіліє.

І широкий обрій, вкриють поле рій,
Зложені копи рівно,
І пісня загремить,
В далечінь полетить,
Солодко і чарівно...

А тут на чужині остогидло мені.
Неодин з вас відає...
В брудних шапах зблів,
І вік тут пролетів;
Як дальше жить — не знає.

Дм. Захарчук.

Вершок лінивства.

— Знаєте, маляр Керниченко такий лінивий, що малює лише зимові краєвиди.

— Щож у цьому за лінивство?

— А так, бо як малює дерева, то вже не потребує малювати на них листя!

— А що, привіз ти що з довів? — питається приятель ловця.

— Абож ми людоїди? — дивується ловець.

ВІСТИ З СІЧОВОГО БАЗАРУ „СУРМА".

103 АВЕНЮ А, НЮ ЙОРК.

Знов українські „карпентири"-столярі й українські „пейнтери"-малярі переробляють і розширюють склеп Сурми, котрий, хоч в депресії, не упадає, а збільшається. Котрі за добрих часів нічого не дбали, лиш о грощі, ті склепи вже нині позапирані. В Сурмі на першім місци завсіди було і буде услуга, тому то покупці з повним довірям і тепер громадно звертаються зі всіми потребами до свого склепу ще й других туди спроваджують.

Від першого вересня буде отворено прибічний склеп Сурми під числом 105 Аве. А, так, що цілий склад буде займати 100х100 стіп, на головній улиці в Ню Йорку. Це буде найбільший не лиш український, але загально славянсько-християнський склеп в Ню Йорку, а може і в Америці.

Під числом 103 лишиться все як було з розширенням ще виповнальної бібліотеки і читальні. Приробиться ще більше місце для тих, що люблять читати, де крім книжок буде також можна перечитувати всі крайові і американські часописи. Під числом 105 знорядиться спеціально електричні апарати: ледівні, пральні, замітачі, залізка, лямпки, радія і другі річи до аживання електрики.

Також українська радіо година буде відновлена на другий місяць. Стація винаймято ту саму, що минувшого року, то є „Дабλю О Ві" і програми почнуться в неділю, 4-го вересня, в годині 9 рано. Ранна година для програми надається для Сурми найліпше тому, що діти є в хаті, старші ще також не порозходяться, і склеп Сурми ще запертий.

Хто має нездале радіо хай зараз зміняє або закличе механіка від Сурми, щоб направити, бо програми будуть ще ліпші, як вперед. Гринько Соколюк зробив нові цимбали.

З гр. М. Гайворонським переговорено про школу музики при Сурмі. Скоро оголоситься вислід. Всі діти, що будуть побирати науку з тої школи, будуть виступати на радіо з солями або в орхестрі. (Огол.)

ТАРЗАН І ЗОЛОТИЙ ЛЕВ.

(24)

„Тарзане! — гукнула малпочка. — Це я,Ману, твоя приятелька, прийшла, щоб остеретти тебе. Не йди до Опару, бо там чекають вояки Каді, щоб тебе вбити". Біла людина повернулася на її клич, але нічого не відповідала. Ніби „Тарзан" не розумів більше мови малп. Чорні далі продовжували свою працю. Кілька разів Ману повторювала свое остереження, але „Тарзан" ніби не чув її слів. Для неї було дивно, що Тарзан не слухає її й не звертає уваги на її слова.

Кілька разів пробувала Ману заговорити на ріжні лади з „Тарзаном", але він уперто мовчав і не розумів її. Нарешті вона почула жаль, що її так зігноровано, й зажурена пішла геть. Вона сіла на найвищому камені й звідти дивилася, як дивні люди щось робили з дерев та все звязували докупи. Вона ніколи раніще не бачила, щоб так жорстоко з чорними воінами поводився „Тарзан", як він поводився тепер, бючи їх та примушуючи до праці.

Коли наступила ніч, усі на чолі з „Тарзаном", вирушили до гори, на якій стояло місто Опар. Тут вони поставили свої драбини так, щоб вони досягли печери в скелі. Ману примостилася на самому вершку камінної гори й звідти з цікавістю приглядалася праці чорних людей. Вона не розуміла й не знала, чому вони деруться по скелі до печери, а потім зникають десь у ній. Отак один по одному скоро майже всі вояки зникли десь у печері.

Трохи пізніше Ману бачила при світлі повного місяця, що люди виходили назад з печери, злазили вниз з гори, виносячи в руках якісь важкі блискучі кавалки. Малпочка дивувалася, що люди роблять щось таке важке, вигадуючи для себе працю. Вона не могла зрозуміти, на що все це потрібне людям, коли вистарчить лише дістати собі щось попоїсти та знайти місце, де можна виспатися й укритися від негоди та ворогів, які тебе нападають.